

Π Ρ Ο Λ Η Ψ Ι Σ Α Τ Υ Χ Η Μ Α Τ Ω Ν

Υπό κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΝΑΡΓΥΡΟΥ

Γεν. Γραμματέως του Ὁργανισμοῦ Προλήψεως Ἀτυχημάτων

Με συναισθήματα χαρᾶς καὶ ἠθικῆς ἱκανοποιήσεως, ἀνταποκρίνομαι εἰς τὴν τιμητικὴν πρόσκλησιν τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς, διὰ νὰ ὀμιλήσω ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ πρόληψις τῶν ἀτυχημάτων», ποῦ προκαλεῖ τὴν φροντίδα καὶ τὰς ἀνησυχίας τῶν ἐπιστημόνων κατὰ τὰς δύο τελευταίας γενεάς, λόγω τῆς ἐξελίξεως τοῦ φαινομένου τῶν ἀτυχημάτων εἰς μίαν πραγματικὴν κοινωνικὴν μάστιγα. Ἐναντίον αὐτῆς τῆς συμφοῦς μετὰ τὴν τεχνικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἐξέλιξιν ἐκατόμβης στρέφεται ὁ ἀγὼν τοῦ Ὁργανισμοῦ Προλήψεως Ἀτυχημάτων.

Τὸ γεγονός δὲ ὅτι σήμερα ἀπευθυνόμεθα, εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτὴν, πρὸς τὰ αὐριανὰ στελέχη, τοὺς ὀδηγοὺς καὶ ἐμπνευστὰς καὶ ὀργανωτὰς τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας καὶ τῶν πάσης φύσεως παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Χώρας, μᾶς γεμίζει χαρὰν, διότι ἀποτελεῖ ἀληθῶς ξεχωριστὴ τιμὴ διὰ τὴν προσπάθειά μας, ἡ ἀναγνώριση ἑνὸς ὑψηλοῦ σκοποῦ, ποῦ ἡ ἐκπλήρωσή του συνιστᾷ τὴν ἀποστολὴν μας, καὶ δίδει φτερὰ στὶς ἐλπίδες μας — καὶ ἀπὸ ἀπλῆς προσδοκίας τὶς μεταβάλλει σὲ βεβαιότητες —, ὅτι μετὰ τὴν πολὺτιμη, τὴν ἀνεκτίμητην συμπαράστασιν ὄλων, κατὰ θέσιν καὶ κατὰ δύναμιν, θὰ ἐπιτύχωμε τὸ σκοπὸν μας, ποῦ εἶναι :

— Πρῶτον, ἡ ἐπίδιωξις τῆς προλήψεως τῶν πάσης φύσεως ἀτυχημάτων.

— Δεύτερον, ἡ θεραπεία ἢ ἡ ἀμβλυνσις τῶν ἐκ τῶν ἀτυχημάτων δυσμενῶν κοινωνικῶν συνεπειῶν.

Ἐπίκεντρο τῶν προσπαθειῶν μας, πρωταρχικὴ καὶ θεμελιώδης ἐπίδιωξις, εἶναι τὸ πρῶτον σκέλος τοῦ σκοποῦ μας.

Ἄλλὰ τί εἶναι ἀτύχημα,

Σύμφωνα μετὰ τὸν διεθνῶς κρατοῦντα ἐπιστημονικὸν ὀρισμὸν : «Ἀτύχημα (accident) καλεῖται ἡ σύμπτωσις ἐκείνη, μέσα σὲ μιὰ συρροήν γεγονότων, ἢ ὅποια προκαλεῖ κατὰ κανόνα καὶ χωρὶς νὰ ὑπάρχη σχετικὴ πρόθεσις : θάνατος, τραυματισμὸς ἢ περιουσιακὴ βλάβη».

Τὰ ἀτυχήματα ἀποτελοῦν μίαν χαινουσαν καὶ συνεχῶς αἰμορροοῦσαν πληγὴν στὸ ἔθνικόν σῶμα τῆς Πατρίδος μας. Σκεφθῆτε, ὅτι τὸν περασμένον χρόνον εἴχαμε στὴν Ἑλλάδα περισσότερα ἀπὸ 70.000 ἀτυχήματα, ἀπὸ διάφορες αἰτίαι. Στὶς 70 αὐτὰς χιλιάδας τῶν ἀτυχημάτων, ἀντιστοιχοῦν 7.000 ἀναπηρίες καὶ 900 θάνατοι. Οἱ ἀριθμοὶ αὗτοι εἶναι αὐτόχρημα τρομακτικοί. Κάθε τρεῖς μέρες ἔχομε περίπου 600 ἀτυχήματα, 60 τραυματίαι καὶ 8 νεκροὺς, δηλαδή — κατὰ προσέγγισιν πάντοτε καὶ κατὰ μέσον ὄρον — ἔχομε :

— Κάθε 24 ώρες : 200 άτυχήματα. Κάθε ώρα : 8 άτυχήματα, και κάθε 8 λεπτά : ένα (1) άτύχημα.

Πρέπει να σταματήσωμε με δέος στον φρικτό αυτόν άπολογισμό, διότι, σύμφωνα με την αδιάφυστη γλώσσα των στατιστικών ύπολογισμών, στα 40 πρώτα λεπτά που περίπου θα διαρκέση ή όμιλία μου αυτή, αναλογούν 5 άτυχήματα.

‘Ο ‘Οργανισμός Προλήψεως ‘Ατυχημάτων έθεσεν ως σκοπό του την καταπολέμηση αυτού του αίμοβόρου τέρατος με όπλα πανίσχυρα : την *επιστημονικότητα*, τον *ορθολογισμό* και την *ώργανωμένη* κοινή προσπάθεια.

Κατά τὰ έπίσημα στοιχεία του ‘Αμερικανικού ‘Υπουργείου ‘Αμύνης, οί όκτώ πόλεμοι, στους όποιους μετέσχεν ή χώρα εκείνη μέχρι των ήμερών μας, δηλαδή επί 150 χρόνια, έστοίχισαν 1.128.000 συνολικές άπώλειες, εκ των όποιων νεκροί επί του πεδίου τής μάχης 604.773 ‘Αμερικανοί.

‘Εν τῷ μεταξύ όμως, από του 1900 μέχρι σήμερα, δηλαδή μέσα σε 60 μόνον έτη, ο αριθμός των *άπωλειών* στις ‘Ηνωμένες Πολιτείες, *μόνον από τροχαία άτυχήματα*, έφθασε στο ύψος του 1.265.000, δηλαδή τον αριθμό των πολεμικών άπωλειών που είχεν ή Χώρα αυτή επί 150 χρόνια. ‘Επαναλαμβάνομε, ότι όμιλούμε μόνο για τὰ τροχαία άτυχήματα, τὰ όποια όμως, κατά τό έτος 1958, δέν έφθασαν παρά τό 37% του συνόλου των άτυχημάτων εις τὰς ‘Ηνωμένες Πολιτείας.

‘Η αναλογία αυτή ισχύει και διά την ‘Ελλάδα. Θα περιορισθούμε σε ένα μόνον παράδειγμα :

Πρό 48 ακριβώς έτών, ο ‘Ελληνικός Στρατός έγραψε μια από τις ένδοξότερες σελίδες τής πολεμικής μας ιστορίας : την θρυλική Μάχη του Σαρανταπόρου. ‘Ο έχθρος κατετροπώθη και ο Στρατός μας διέβη ακώλυτος τον ‘Αλιάκμονα και τό Βέρμιοι και προήλασεν όρμητικά προς τὰ Γιαννιτσά και τον Λουδία. ‘Ιδού και ο φόρος του αίματος που κατεβάλαμεν εις τον ‘Αρην. Νεκροί : 20 αξιωματικοί και 131 όπλίται. Τραυματίαι : 26 αξιωματικοί και 867 όπλίται.

Την σύγκριση των αριθμών αυτών με τους αριθμούς των άπωλειών μας από τὰ άτυχήματα, και μάλιστα όχι μόνο τὰ εκ τροχαίων αιτίων, αλλά και των εργατικών, των ναυτεργατικών, των οικιακών, των άθλητικών, των εκ του ήλεκτρισμού, εκ των πυρκαϊών και άλλων, έπιτραπήτω ν’ αντιπαρέλθω, διότι θα παρουσιάσω ένα μακάβριο θέαμα.

Θα ήθελα όμως να ύπογραμμίσω την ουσιώδη διαφορά : ‘Η θυσία εκείνων, των πεσόντων, δέν έπήγε χαμένη. Με τό αίμα των προβαίνει στην ολοκλήρωσή της ή ‘Ελευθερία του ‘Εθνους. Τὰ θύματα όμως των άτυχημάτων πάνε άδικοχαμένα. Οί πρώτοι έπεσαν καταυγαζόμενοι από τό άφθιτο φῶς τής ελληνικής δόξης, ένῶ οί δεύτεροι έπεσαν και αυτοί, αλλά έπεσαν φωτιζόμενοι από τους φανούς κάποιου αυτοκινήτου, που ο όδηγός του ήταν άρχάριος ή μεθυσμένος ή βιαζότανε πάρα πολύ, και έπεσαν στο κατάστρωμα κάποιου λασπωμένου δρόμου τό όποιο αίματόβαψαν ή άκρωτηριάσθησαν λόγω άμελείας ή παραγνωρίσεως του κινδύνου, ή λόγω έλλειψεως των άπαραιτήτων προφυλακτικών μέτρων εις την έργασία ή από έλαττωματικά μηχανήματα ή συνετείφα-

ἄλλης αἰτίας. Ὡστε ὁ Μινώταυρος τῶν ἀτυχημάτων ἀποδεικνύεται χειρότερος ἀπὸ τὸν Ἄρην τῶν πολέμων. Ἡ συνέχισις ὁμως αὐτῆς τῆς καταστάσεως εἶναι ἀπαράδεκτη. Καὶ θὰ πρέπει νὰ τὴν ἀντιμετωπίσωμε.

Πρῶτα ἀπὸ ὅλα, ἄς ἐρευνήσωμε τὴν *προέλευση* τῶν ἀτυχημάτων.

Τὰ ἀτυχήματα εἶναι καὶ αὐτὰ ἀπώλειες ποὺ ὑφίσταται ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ ἐναντίου τῶν στοιχείων τῆς φύσεως. Ὁ ἀγὼν αὐτὸς εἶναι ἡ μάχη γιὰ τὴν ἐπιβίωση. Εἶναι ἡ βιοπάλη. Εἶναι —γιὰ νὰ γενικεύσωμε— ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης.

Στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐπιβίωση ἀντιμετωπίζουμε τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων: 1) τὴν φωτιά, 2) τὸν ἀέρα, 3) τὸ νερὸ καὶ 4) τὴν γῆ.

Ἄπλη ἀνάγνωσις τῶν ἐφημερίδων εἶναι ἀρκετὴ γιὰ νὰ μᾶς δείξη τὴν ἔκταση τῶν συμφορῶν ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὰ τέσσαρα αὐτὰ στοιχεῖα :

- Πυρκαϊές, ἀναφλέξεις, ἐκρήξεις — ἀπὸ φωτιά.
- Πτώσεις, κατακρημνίσεις, ἐκρίζώσεις — ἀπὸ τὸν ἀέρα.
- Πνιγμοί, πλημμυραὶ, ναυάγια, νεροποντὲς — ἀπὸ τὸ νερό.
- Κτυπήματα, συγκρούσεις, καταρρεύσεις — ἀπὸ τὴν γῆ.

Κατάταξις τῆς προελεύσεως, ἀληθινὰ σοφὴ, ποὺ τὴν χρησιμοποιοῦν εὐρύτατα στὸ ἔξωτερικόν, στὴν Εὐρώπῃ καὶ στὴν Ἀμερικὴ, αἱ ἀντίστοιχοι, αἱ ἀδελφαὶ ὀργανώσεις, ποὺ ἔχουν θέσει ὡς σκοπὸ τοὺς τὴν πρόληψη τῶν ἀτυχημάτων.

Βέβαια, οἱ ἀρχαῖοι μᾶς πρόγονοι μεταξὺ τῶν στοιχείων προσέθεταν ἕνα ἀκόμη: τὸν Αἰθέρα, τὴν «πεμπτουσίαν». Δὲν ξαίρω, τώρα μὲ τὴν κατάκτηση τοῦ κοσμικοῦ διαστήματος, μήπως θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπολογίζωμε καὶ τὸ πέμπτο αὐτὸ στοιχεῖον τῆς φύσεως σὰν μιὰ μελλοντικὴ προέλευση δυστυχημάτων.

Ὅπως δὴποτε, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν κατάταξη σύμφωνα μὲ τὴν προέλευση, τὰ ἀτυχήματα ἠμποροῦμε νὰ τὰ ταξινομήσωμε καὶ ἀναλόγως τοῦ χώρου ὅπου συμβαίνουν, σέ: α) Ἀτυχήματα κατὰ τὴν ἐργασία, β) Ἀτυχήματα ἀπὸ μηχανοκίνητα τροχαῖα, γ) Ἀτυχήματα στὸ σπίτι, δ) Ἀτυχήματα σὲ δημοσίους χώρους.

Ὁ δικός μας Ὄργανισμὸς Προλήψεως Ἀτυχημάτων χρησιμοποιεῖ μιὰ ἀπλούστερη ταξινόμησι, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία καταμερίζομε καὶ τὴν προσπάθειά μᾶς γιὰ τὴν πρόληψη τοῦ ἀτυχήματος. Τὰ χωρίζουμε σέ:

— Ἀτυχήματα τῆς ἐργασίας. Ἀτυχήματα τῶν ταξιδίων καὶ μεταφορῶν, Ἀτυχήματα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὰ Γενικώτερα.

Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ διάρθρωσις τοῦ προγράμματος δράσεως τοῦ Ο.Π.Α. Οὕτω, π.χ., διὰ τὴν πρόληψη τῶν ἐργατικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἀτυχημάτων ἔχει συγκροτηθῆ «*Ἐπιτροπὴ Βιομηχανικῆς Ἀσφαλείας*». Εἰς αὐτὴν μετέχουν, ὑπὸ τὴν συντονιστικὴν αἰγίδα τοῦ Ὄργανισμοῦ Προλήψεως Ἀτυχημάτων, ἀρμοδιώτατα πρόσωπα: ἐκπρόσωποι τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, τῶν Μεγάλων Βιομηχανικῶν Ὄργανώσεων, τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργατῶν Ἑλλάδος καὶ ἄλλοι εἰδικοί ἐπιστήμονες. Ἐπὶ πλεόν, πολλοὶ βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις συνεργάζονται πολὺ πρόθυμα καὶ ἀποδοτικὰ μὲ τοὺς εἰδικούς ἐπι-

στήμονας — συνεργάτας μας και εφαρμόζουν τὰ μελετώμενα και προτεινόμενα μέτρα.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Βιομηχανικῆς Ἀσφαλείας προβλέπει τὴν χρησιμοποίησιν συστηματικῶν μέσων διαφωτίσεως, κυρίως μὲ ἔντυπα, μὲ διαλέξεις, μὲ εἰκόνες ποὺ νὰ προκαλοῦν ἐντύπωση και δείχνουν τὸν ἐσφαλμένο και τὸν σωστό τρόπο κάθε ἐργασίας και μὲ τὴν τελευταίως θεσπισθεῖσα, χάρις εἰς τὴν εὐμενῆ ἀντίληψιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, διδασκαλία στὶς τεχνικὲς και ἐπαγγελματικὲς σχολὰς τοῦ μαθήματος τῆς προλήψεως τῶν ἀτυχημάτων και τῶν ἐπαγγελματικῶν κινδύνων. Ἡ διαφώτισις διεξάγεται κατὰ κλάδους, σὲ ἀρμονία μὲ τὴν ἰδιαίτερη προβληματικότητα ποὺ ἐμφανίζει ἡ ἀσφάλεια σὲ κάθε κλάδο. Τὰ προγράμματα κατευθύνονται ξεχωριστά: γιὰ τὰ μηχανουργεῖα, τὰ ξυλουργεῖα, τὰ ὑαλουργεῖα, τὰ χυτήρια, τὶς χημικὲς βιομηχανίες, τὰ δομικὰ ἔργα κ. ο. κ.

Ἐπιζητεῖται πάντοτε ἡ συνεργασία και ἡ σύμπραξις τῶν ἰδιοκτητῶν, τῶν ἐργοδηγῶν και τῶν ἀρχιτεχνιτῶν, οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ παρακολουθοῦν, νὰ διαφωτίζονται και νὰ συμβουλευοῦνται και καθοδηγοῦν τοὺς ἐργαζομένους πλησίον τους, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ πρόληψις τῶν ἀτυχημάτων.

Χρειαζεται, ἐδῶ, μία παρένθεσις: Ἡ μελέτη τῶν αἰτίων εἰς τὰ ἀτυχήματα ἐργασίας δείχνει, ὅτι, ἐκτὸς τῶν ὄσων καταγράφονται εἰς τὰς στατιστικὰς τῶν ξένων προηγμένων χωρῶν, παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς και μία ἰδιόμορφη αἰτία: «Ὁ παλληκαρισμός», τὸ ριψοκίνδυνον. Πράγματι. Ἄλλοῦ σπανίως θὰ ἰδῆτε ἐργάτην ἐργαζόμενον π.χ. σὲ σκαλωσιὰ χωρὶς νὰ εἶναι δεμένος μὲ ζώνην ἀσφαλείας. Ἐδῶ θὰ τὸ θεωρήσῃτε προσβολὴν ἢ θὰ προκαλέσῃτε τὰ εἰρωνικὰ σχόλια τῶν συνεργατῶν τοῦ ὁ τεχνίτης ποὺ θὰ δεθῆ μὲ τὴν ζώνην ἀσφαλείας. Τὸ ἴδιο συμβαίνει στὸν σμυριδοτροχό, στὰ ταχύστροφα ἐργαλεῖα. Ἐνῶ τὰ γυαλιά, ποὺ πρέπει νὰ φορῆ γιὰ νὰ προστατεύσῃ τὰ μάτια του, κρέμονται ἐπάνω ἀπὸ τὸν τροχό, ἐν τούτοις δὲν τὰ φορεῖ. Ἄν τὸν ρωτήσετε, θὰ σᾶς εἰπῆ: Δὲν τὰ συνειθίζω. Ἐν τούτοις, δὲν ἐσκέφθη ποτὲ ἂν χάσῃ τὰ μάτια του πῶς θὰ συνειθίσῃ στὸ παντοτενὸ σκοτάδι;

Στὶς ἐργασίες ποὺ οἱ ἐργάται ἀναπνεοῦν σκόνης: στὰ τσιμέντα, στὰ τριβεῖα γύψου και ἄμμου, στὰ λατομεῖα κλπ., σπανίως θὰ ἰδῆτε τοὺς ἐργάτες νὰ φοροῦν τὶς ἐπιβαλλόμενες ἀπὸ τοὺς κανονισμοὺς προφυλακτικὲς τῆς ἀναπνοῆς μάσκες, τὶς ὁποῖες παρέχουν οἱ ἐπιχειρήσεις. Ἐν τούτοις, εἶναι βέβαιο, ὅτι, σὲ λίγους μῆνες, ὁ ἐργάτης θὰ παρουσιάσῃ τὰ ὀλέθρια συμπτώματα τῆς πνευμονοκονιάσεως.

Δὲν παύομεν νὰ ἐπισημαίνωμεν, ὁπότε μᾶς δίδεται εὐκαιρία, τὸν κίνδυνον ἀπὸ τὴν ἀτοπή ἐπίδειξιν τῆς τόλμης. Σὲ διαλέξεις, σὲ συγκεντρώσεις ἐργαζομένων, διακηρύξαμε, ὅτι ἡ ἐπίδειξις περιφρονησεως τοῦ κινδύνου εἶναι ὠραία ὅταν πρόκειται νὰ ἀντικρῶσῃ ἀντίπαλον, εἰς ἀγῶνας ὠραίους και εὐγενεῖς. Ἄλλὰ ἡ παρακινδυνευμένη ἐργασία, τὸ νὰ ἐργάζεται π.χ. μὲ ἀκάλυπτους τοὺς ὀδοντωτοὺς τροχοὺς ἐνὸς μηχανήματος εἶναι τοῦλάχιστον ἀφροσύνη.

Εἰς τὸ κλίμα μας, ἔχουμε και ἄλλην ἰδιότυπην περίπτωσιν ἀτυχημάτων: «τῶν προκομένων», τῶν βιαστικῶν. Αὐτοί, θέλουν νὰ δείξουν σβελτοσύνη. Νὰ

τελειώσουν γρήγορα την εργασία. Ἀλλὰ τῆς βιαστικῆς δουλειᾶς τ' ἀποτελέσματα εἶναι γνωστά, ὄχι μόνο ἀπὸ ἀπόψεως ἀρτιότητος ἀλλὰ, καὶ ἰδίως, ἀπὸ ἀπόψεως ἀσφαλείας τῶν ἐργαζομένων. Πρέπει ὅμως νὰ γίνῃ κατανοητόν, ὅτι ἡ καλύτερη ἐξυπηρέτησις τοῦ ἐργοδότη, εἶναι νὰ μὴ συμβαίῃ ἀτύχημα.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἐπικρατεῖ, εἰς κάθε βιομηχανίαν, εἰς κάθε ἐπιχείρησιν, ὡς δόγμα τὸ «Safety First». «Πρῶτον ἡ ἀσφάλεια τῶν ἐργαζομένων».

Ἄν ὑπολογίσωμε, ἐκτὸς τῶν ἐξόδων νοσηλείας καὶ ἀποζημιώσεως τοῦ παθόντος ἀτύχημα ἐργαζομένου, τί στοιχίζει εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἡ ἀνωμαλία εἰς τὴν παραγωγὴν, ἡ ἐπίδρασις εἰς τὸ ὑπόλοιπον προσωπικόν λόγω τῆς συγκινήσεως ἐκ τοῦ ἀτυχήματος συναδέλφου· ἡ ἀπασχόλησις τοῦ ἐργοδηγοῦ, ἀρχιτεχνίτου, τεχνικοῦ διευθυντοῦ διὰ ἔρευναν τῶν αἰτίων τοῦ ἀτυχήματος· ἡ γραφειοκρατικὴ διαδικασία ἀναγγελίας, ἐλέγχου, ἀνακρίσεων, ἀναπαραστάσεων, ἐρευνῶν· ἡ διημέρευσις εἰς τὸ δικαστήριον μὲ μάρτυρες, δικηγόρους, καὶ ὄλες τὶς ἄλλες ταλαιπωρίες, τότε πείθεται ὁ καθένας, ὅτι κανεὶς δὲν ἐνδιαφέρεται περισσότερο διὰ τὴν πρόληψιν τοῦ ἀτυχήματος ἀπὸ τὸν βιομήχανο, τὸν ἐργοδότη.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ὁδηγὸς καὶ κατευθυντὴρ πρὸς χάραξη προγραμματισμοῦ ἐπὶ τοῦ ὅλου θέματος τῶν ἀτυχημάτων εἶναι οἱ στατιστικοὶ δείκται. Ἀτυχῶς, δὲν ἔχομε μέχρι τώρα ἀκριβῆ εἰς τὴν Χώρα μας στατιστικὰ στοιχεῖα. Ἀνατρέχουμε, ὡς ἐκ τούτου, εἰς τοὺς ἀριθμοὺς πού μᾶς παρέχει τὸ Ἰδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων. Ὁ δείκτης τῶν ἀτυχημάτων σημειώνει σταθερὰν καὶ ἀνησυχητικὴν ἄνοδον. Ἀπὸ 18.930 ἀτυχήματα κατὰ τὸ ἔτος 1950, ἀνέρχεται εἰς 31.825 κατὰ τὸ 1955 καὶ 34.382 κατὰ τὸ ἔτος 1958. Ὁ διπλασιασμὸς τῶν ἀτυχημάτων τῆς ἐργασίας ἐντὸς μιᾶς ὀκταετίας δικαιολογεῖ, φυσικὰ, κάθε ἀνησυχία. Διότι σημαίνει μείωσις τῆς παραγωγικότητος, ἀπώλεια ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, αὔξησις τῆς ἀνεργίας καὶ κοινωνικὴ δυστυχία.

Ἡ ἄλλη Ἐπιτροπὴ (Ἐπιτροπὴ Τροχαίων καὶ Ταξιδίων) ἀποστολὴν ἔχει τὴν καταπολέμησις τῶν ἀτυχημάτων ταξιδίων καὶ μεταφορῶν. Σὲ αὐτὰ περιλαμβάνονται: α) τὰ τροχαῖα ἀτυχήματα, β) τὰ ἀτυχήματα φορτοῦ ἐκφορτώσεων καὶ μεταφορῶν, καὶ γ) τὰ ναυτικὰ (ναυτεργατῶν — ταξιδιωτῶν).

Ἡ «Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ Τροχαίων καὶ Ταξιδίων», ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Σιδηροδρόμων καὶ Αὐτοκινήτων καὶ Ὑπουργείου Συγκοινωνιῶν, καὶ μὲ συμμετοχὴν τῶν διευθυντῶν τῆς Τροχαίας κινήσεως τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ τῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς, εἰδικῶν στελεχῶν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς, τῆς Ἑλληνικῆς Λέσχης Περιηγήσεως καὶ Αὐτοκινήτου (Ε.Λ.Π.Α.), τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας τῶν Ἐπαγγελματιῶν Αὐτοκινήτιστῶν, τῆς Ὀδικῆς Ὀμοσπονδίας τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ ἄλλων ἀρμοδίων νομικῶν καὶ φυσικῶν προσώπων μελετᾷ τὰ αἰτία καὶ τὰ ἐνδεικνύμενα πρακτικὰ μέτρα διὰ τὴν μείωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτυχημάτων.

Μεταξὺ τῶν μέτρων καὶ ἐνεργειῶν τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς Τροχαίων καὶ Ταξιδίων, εἶναι ἡ τοποθέτησις πινακίδων μὲ ὁδηγίαι καὶ συνθήματα εἰς τὰς ἄστικὰς καὶ ἐθνικὰς ὁδοὺς, τοιχοκολλήματα, ραδιοφωνικαὶ ὁμιλίαι, κινηματογραφικαὶ προβολαί, λιθογραφικαὶ εἰκόνες, ἔντυπα, βιβλία μὲ ὁδηγίαι διὰ τοὺς

όδηγους τῶν αὐτοκινήτων καὶ πλῆθος ἄλλων μέσων διαφωτίσεως καὶ καθοδηγήσεως.

Διὰ τὴν κτυπηθῆ πρόρριζα μία ἀπὸ τὶς κυριώτερες αἰτίες τῶν τροχαίων ἀτυχημάτων, ἡ ἀδεξιότης τῶν οδηγῶν, προβλέπεται ἡ ἴδρυση Εἰδικῆς Σχολῆς Ὁδηγῶν. Στὴ Σχολὴ αὐτῆ τοῦ Ὁργανισμοῦ Προλήψεως Ἀτυχημάτων θὰ διδάσκονται, ἐκτὸς τῶν ἀπαραιτήτων γνώσεων τῆς τεχνικῆς τῆς ὁδηγήσεως, τῆς γενικῆς γνώσεως τῆς μηχανῆς, τῶν διεθνῶν σημάτων κ.τ.λ., ἡ πρόληψις τῶν ἀτυχημάτων, ἡ παροχὴ πρώτων βοηθειῶν καὶ κάτι ἐξ ἴσου σημαντικό: Θὰ ἐμπνέεται τὸ πνεῦμα τῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ πληθίου, τῆς εὐγενείας, τῆς προθύμου διευκολύνσεως τοῦ συναδέλφου.

Τὰ ἀτυχήματα φορτο-ἐκφορτώσεων μελετῶνται ἀπὸ Εἰδικὴ Ὑποεπιτροπὴ. Εἰς αὐτά, ἡ ἀγνοία τοῦ κινδύνου, ἰδίως ἀπὸ τοὺς ἐκτάκτως προσλαμβανομένους, ἀνειδικεύτους ἐργάτες, ἀλλὰ ὄχι σπάνια καὶ ἀπὸ τοὺς παλαιούς ἐμπείρους, ποὺ παρουσιάζουν τὸ φαινόμενον τῆς ἐξοικειώσεως πρὸς τὸν κίνδυνον — μᾶς δίδουν ἓνα συντελεστὴν συχνότητος ἀτυχημάτων, ὁ ὁποῖος προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀρμοδίων ἐπιχειρήσεων καὶ ὑπηρεσιῶν. Εἰς τὸν κλάδον αὐτόν, ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι κάπως δυσχερῆς. Μένει ὡς μόνος τρόπος διαπαιδαγωγήσεώς των τὸ ἐντυπον, ἡ εἰκὼν. Καὶ ὁ τρόπος αὐτός, τῆς διὰ λιθογραφημένων εἰκονογραφημένων τοιχοκολλημάτων διαφωτίσεως τῶν ἐργαζομένων, χρησιμοποιεῖται εἰς εὐρυτάτην ἔκτασιν ὑφ' ἡμῶν, ὅπως καὶ ὑπὸ τῶν ξένων ἀντιστοίχων ὀργανώσεων διὰ πρόληψιν τῶν ἀτυχημάτων.

Ἡ παρεμφερὴς Ἰαπωνικὴ Ὁργάνωσις ἀναφέρει εἰς τὴν ἔκθεσίν της, ἣν ἀπέστειλε πρὸς τὸ Διεθνὲς Συντονιστικὸν Συμβούλιον τῶν Ὁργανώσεων Προλήψεως Ἀτυχημάτων, ὅτι μία ἐντόνως προκαλοῦσα τὴν προσοχὴν εἰκὼν λέγει πολὺ περισσότερα ἀπ' ὅσα μποροῦν νὰ εἰποῦν πολλές πυκνογραμμένες σελίδες.

Ἐπίσης τὰ Ναυτεργατικὰ ἀτυχήματα προκαλοῦν, ὡς εὐνόητον, τὴν προσοχὴν μας. Διότι καὶ πυκνότητα, ἀλλὰ καὶ ποικιλομορφία παρουσιάζουν. Οἱ συνθήκες ὄντως τῆς ἐργασίας ὅλων τῶν εἰδικότητων τῶν ναυτεργατῶν ἐμφανίζουν κινδύνους. Ἀπὸ τοὺς ἐργάτες τοῦ καταστρώματος καὶ τῆς μηχανῆς, μέχρι τοῦ λεβητοστασίου καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἀπὸ τοῦ εἰδικευμένου εἰς τὰ ἄρμενα μέχρι τοῦ καταδυομένου με σκάφανδρον σπογγαλιέως, οἱ κίνδυνοι εἶναι τόσον περισσότεροι, ὅσον οἱ ἐργαζόμενοι ἀγνοοῦν τὰς περιπτώσεις ποὺ σὲ μίαν στιγμὴν φέρνουν τὸ ἀτύχημα.

Ἀλλὰ ἡ ὀργανωτικὴ καὶ διαφωτιστικὴ δραστηριότης τοῦ Ὁργανισμοῦ Προλήψεως Ἀτυχημάτων δὲν ἐντοπίζεται σὲ ὅσα ὀλίγα, ἀλλὰ πρωτοφανῆ διὰ τὴν Χώραν μας καὶ σπουδαιότατα διὰ ὅλους, ἀναφέραμε. Ἐπεκτείνεται καὶ σὲ ἄλλους τομεῖς: στὰ οἰκιακὰ καὶ τὰ παιδικὰ ἀτυχήματα.

Ἡ θεωρητικὴ, ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ ἡ πρακτικὴ διαφωτιστικὴ δραστηριότης τοῦ Ὁργανισμοῦ Προλήψεως Ἀτυχημάτων καλύπτει καὶ ἄλλους ἀκόμη τομεῖς, ἓνας ἀπὸ τοὺς ὁποίους, πολὺ σημαντικός, εἶναι τὰ ἀθλητικὰ ἀτυχήματα. Πρόσφατα εἶναι ἀκόμα ἡ συγκίνηση τῆς ἀθλητικῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ

φιλάθλου κοινού δια τὴν τραγικὴ ἀπώλεια ἑνὸς νεαροῦ ποδοσφαιριστοῦ κατὰ τὴν διάρκεια μιᾶς ἀθλητικῆς συναντήσεως.

Ὅπως βλέπετε, δὲν ὑπάρχει γωνιὰ τῆς ζωῆς, δὲν ὑπάρχει ἐκδήλωση τῆς κοινωνικῆς διαβιώσεως, δὲν ὑπάρχει μορφή ἀνθρωπίνης δράσεως—δὲν ὑπάρχει τίποτε, πού νὰ μὴ περιλαμβάνεται ἀσφαλῶς μέσα στὰ ὅρια τῆς ἀναληφθείσης προσπάθειάς. Τοῦτο εἶναι πολὺ φυσικό, διότι ἡ ζωὴ εἶναι ἐνιαία, εἶναι μία καὶ ἀδιάρρητη καὶ παντοῦ ἔλλοχεύει ὁ αἰφνίδιος καὶ ἄδικος θάνατος, ἡ ἀναπηρία, ὁ τραυματισμός, ἡ ὑλικὴ καταστροφή καὶ ἡ ζῆμια.

Ἐναντίον μας διεξάγεται ἕνας ἀνηλεῆς, ἀδυσώπητος καὶ ὕπουλος πόλεμος, μέρα καὶ νύχτα, κάθε στιγμή. Ἐνας εἶναι ὁ ἐχθρὸς μας : ὁ Δαίμων τοῦ θανάτου καὶ τῆς καταστροφῆς, ὁ Δαίμων πού παίρνει χίλιες μορφές καὶ κάθε φορά πλήττει μὲ ἄλλον τρόπο.

Ἡ ὕπουλότης τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἡ διασπορὰ τοῦ πεδίου συγκρούσεως μαζί του σὲ κάθε γωνιᾷ, καθιστᾷ δύσκολο τὸν ἀγῶνα, διότι δὲν βλέπομε παρὰ μόνον μὲ τὰ μάτια τῆς διανοίας καὶ ὑπὸ τὴν μορφήν τυπικῶν εἰδήσεων στίς ἡμερίδες καὶ ψυχρῶν στατιστικῶν ἀριθμῶν, τὰ δράματα, πού κάθε μέρα συμβαίνουν πέραν τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου τῆς ἀτομικῆς μας παρατηρήσεως.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀντιμετωπίσωμε τὸν ἐχθρὸ ψύχραιμα καὶ ἀποτελεσματικά.

Τὰ μέτρα προλήψεως τῶν ἀτυχημάτων μποροῦμε νὰ τὰ χωρίζωμε σὲ δύο βασικὰ κατηγορίες : Σὲ μέτρα ἐξ ἀντικειμένου καὶ σὲ μέτρα ἐξ ὑποκειμένου.

Ἐξ ἀντικειμένου μέτρα καταπολεμήσεως τοῦ ἀτυχήματος εἶναι πρῶτον τὰ τεχνικὰ μέσα καὶ συστήματα ἀσφαλείας καὶ δεύτερον οἱ εἰδικοί κανονισμοὶ προλήψεως καὶ ἀσφαλείας.

Ἐξ ὑποκειμένου, εἶναι πρῶτον ὁ λογικὸς παράγων, ἡ διαφώτιση καὶ ἐκπαίδευση, καὶ δεύτερον ὁ ψυχολογικὸς καὶ ἠθικὸς παράγων προλήψεως τοῦ ἀτυχήματος : ἡ ἀνάπτυξη ἀφ' ἑνὸς μὲν τῶν ψυχικῶν δεξιοτήτων—μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν προσοχὴν—καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν συναισθημάτων εὐθύνης καὶ φιλαλληλίας.

Καθόλου, μὰ καθόλου δὲν ὑποτιμοῦμε τὴν σπουδαιότητα, θὰ ἔλεγα τὴν ἀποφασιστικὴν σημασίαν τῶν ἐξ ἀντικειμένου μέτρων προλήψεως τῶν ἀτυχημάτων. Πράγματι, σημαντικώτατη εἶναι ἡ προστασία πού μπορεῖ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἀπὸ ὑλικά, τεχνικὰ καὶ μηχανικὰ μέσα καὶ εἶναι ἀξιόλογη ἡ ἐργασία πού ἔχει πραγματοποιηθῆ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, διὰ τῆς προοδευτικῆς νομοθεσίας πού προβλέπει τὰ τῆς ἐργατικῆς ἀσφαλείας.

Ἐν τούτοις ὅμως, τὰ μὲν τεχνικὰ μέσα θὰ τὰ χρησιμοποιοῦν ἄνθρωποι πάντοτε, τοὺς δὲ κανονισμοὺς ἄνθρωποι καὶ πάλιν θὰ καλοῦνται νὰ ἐφαρμόσουν.

Ἀπὸ τὴν αὐτόδηλη αὐτὴν ἀλήθεια, ἀπὸ τὸ θεμελιῶδες αὐτὸ ἀξίωμα ἀναβλύζει μόνον τοῦ ἑνα βαρυσήμαντο συμπέρασμα : Ὅτι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠμέγα, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τὸν ἀγῶνα μας γιὰ τὴν πρόληψη τῶν ἀτυχημάτων εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἀνθρώπινος παράγων.

Ὅστε, ἐπαλαμπάνω—χωρὶς τὸ παράπαν νὰ παραμεληθῆι ἡ ἄλλη πλευρὰ

τῶν προσπαθειῶν — στὸ κέντρον τοῦ πεδίου τῆς προσοχῆς καὶ τῆς φροντίδας τοποθετοῦμε τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα.

Ἄλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει, ὅτι ἡ ἀναγνώριση τῆς καιρίας καὶ κυρίας σπουδαιότητος τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντος περιορίζεται στὴν παραπάνω, ὀρθὴ βεβαίως, τοποθέτηση τοῦ ζητήματος. Διότι: Ἄναγνώριση τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντος στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν πρόληψη τῶν ἀτυχημάτων ἰσοδυναμεῖ μὲ προσκλητήριον ὄλων μας, ὄλων ἀνεξαιρέτως, νὰ μετᾶσχωμε στὸν ἀγῶνα.

Θὰ ἦταν ἀσυγχώρητος φαρισαϊσμός νὰ λέγαμε, ὅτι ἀναγνωρίζομε τὴν ζωτικὴν σπουδαιότητα, τὴν κυριολεκτικὰ θανάσιμη σοβαρότητα τοῦ ἀγῶνος, ὅτι ἀναγνωρίζομε τὴν ἀποφασιστικὴν σημασίαν τοῦ μαχητοῦ, τοῦ παράγοντος ἀνθρώπου καὶ ταυτόχρονα νὰ βάζαμε τὸν ἑαυτὸ μας ἔξω ἀπὸ τὰ πλαίσια τῆς προσπάθειας, ἔξω ἀπὸ τὸ πεδίου τῆς μάχης.

Μιὰ τέτοια στάση, ἐκτὸς τῆς ἠθικοκοινωνικῆς σκοτεινῆς πλευρᾶς της, θὰ ἐσήμαινε καὶ κάτι ἀκόμη: Θὰ ἐσήμαινε ἐπικίνδυνον γιὰ τὰ ἄτομα καὶ γιὰ τὸ σύνολο ἀπάμβλυνση αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως.

Εὐτυχῶς, δὲν ὑπάρχει μέτρο χωρὶς ἀντίμετρο, δηλητήριο χωρὶς ἀντίδοτο, σκοτάδι δίχως φῶς. Μποροῦμε νὰ καταπολεμήσωμε ἀποτελεσματικὰ τὰ ἀτυχήματα. Μποροῦμε νὰ περιορίσωμε καὶ νὰ ἐλαττώσωμε τὴν δυστυχία καὶ τὴς καταστροφῆς ποὺ τὰ ἀτυχήματα συνεπιφέρουν.

Χρειαζέται πίστη, θέληση, ἐπιμονὴ καὶ ὑπομονή. Πρὸ πάντων ὑπομονή. Σύμμαχος τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ εἶναι τὸ ἀφίκορον τῆς Φυλῆς μας. Πρέπει νὰ τὸ ἐξουδετερώσωμε. Καὶ μποροῦμε, ἀρκεῖ νὰ ἀγκαλιάσωμε τοὺς σκοποὺς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος γιὰ τὴν ζωὴ, γιὰ τὴν σωματικὴν ἀκεραιότητα, γιὰ τὴν υἰεΐαν, γιὰ τὴν ἰκανότητα ἐργασίας, γιὰ τὴν παρουσίαν.

Τὸ καθῆκον αὐτὸ εἶναι καθῆκον ἐθνικόν, καθῆκον χριστιανικόν, καθῆκον κοινωνικόν.

Ὁ Ὀργανισμὸς Πρόληψεως Ἀτυχημάτων προσφέρει τὸν ἀπαραίτητον συντονισμὸν καὶ μίαν ἠγεσίαν ἐπιτελικὴν τοῦ κοινοῦ ἀγῶνος. Ὁ Δαίμων τῶν Ἀτυχημάτων ἐνεδρεῖ παντοῦ. Ἄς τὸν καταπολεμήσωμε μὲ τὰ ὄπλα τοῦ νοῦ, τῆς καρδιᾶς, τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Ἄς ἐγκαταλείψωμε τὸν ρόλον τοῦ ἐπιμηθέως, ποὺ ἐκ τῶν ὑστέρων προσπαθεῖ νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ ἀνεπανόρθωτα, καὶ ἄς γίνωμε ὅλοι προμηθεῖς στὴν ἀγωνιστικὴν προσπάθειαν τοῦ Ο.Π.Α.

Καί, τελειώνοντας τὴν πρώτην αὐτὴν ἐπικοινωνίαν μας μὲ τοὺς φοιτητὰς τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς τῶν Βιομηχανικῶν Σπουδῶν, ποὺ θ' ἀποτελέσουν τοὺς ὀργανωτὰς καὶ τὰ στελέχη τῶν παραγωγικῶν μονάδων τῆς Χώρας, θέλω νὰ σᾶς μεταφέρω τὸ βαθύ ἀνθρωπιστικὸ αἶσθημα ποὺ ἐκφράζουν οἱ στίχοι τοῦ Τερεντίου: «ἄνθρωπος εἶμαι καὶ τίποτε τὸ ἀνθρώπινον δὲν μὲ ἀφίνει ἀδιάφορον». Στίχοι ποὺ δὲν εἶναι παρὰ μεταφορὰ τῆς περίφημης ρήσεως τοῦ Μενάνδρου: «Ἄνθρωπον ὄντα, δεῖ φρονεῖν τ' ἀνθρώπινα».

Καὶ στὴν μεγάλην προσπάθειαν ποὺ καταβάλλει ὁ ἀνθρώπος γιὰ τὴν ἐπιβίωσιν, ἢ συμπάραστασιν τῆς γνώσεως, τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν συνάνθρωπόν μας εἶναι περισσότερο ἀπαραίτητη στὴν ἐποχὴν μας, ἀπὸ ἄλλοτε.